

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

členové podle hodnosti a stáří na místech, která jim byla vykázána. Po skončené volbě byly úcty uzavřeny a pokladna byla ihned odevzdána novému pokladníkovi. O slavnostní hostině musila se vždy konati učená přednáška. O přednášku byl nejprve požádán místní rabín. Byl-li náhodou jinak zaneprázdněn, byl požádán jiný učenec, a to nejprve ze členů bratrstva a potom teprve ze členů obce. Čestný honorář za přednášku činil půl zlatého.

Aspoň jednou za čtvrt roku konala se výborová schůze. I jinak se scházeli členové výboru dosti často, poněvadž úřadující předseda nesměl vydati bez souhlasu výboru více než půl říšského tolaru. Ke konci každého měsíce musil úřadující předseda (Monatshalter) svolati schůzi a předati úřad svému nástupci. Kdo by tak nebyl učinil, nesměl po deset let zastávati funkci starosty.

V úzkém spojení s ch. k. bylo sdružení z b o ž n ý c h ž e n (noším cidkonijaus), které vykonávaly pohřební úkony u žen. Nebyl to samostatný spolek, nýbrž ženy řídily se pokyny mužů. Toto sdružení bylo reorganizováno r. 1718 a tu byl stanoven počet žen číslem osmnácti.

Ch. k. měla dlouho vlastní modlitebnu a její členové scházeli se v ní k bohoslužbě. Měli také svůj svitek tory a stříbrné ozdoby (klé kaudes) na toru. To darovala ch. obci a vymínila si právo, aby směla o sobotě berěšiš vyvolávatí své členy k čtení tory. R. 1835 darovala ch. k. synagoze korunu (késer) ve váze 234 lotů, zhotovenou z jemného stříbra, a žádala, aby byla tato nasazována na toru o všech svátcích a o sobotách, kdy se vyjímají ze schránky dvě tory, dále o sobotě berěšiš a kdykoliv některý člen ch. k. koná nějakou rodinnou slavnost.

Mezi obcí a ch. k. byl zpravidla dobrý poměr. Starostové náb. obce byli nezřídka významnými členy pohřebního bratrstva. Obec byla dosti často nucena vypůjčiti si od bratrstva peníze. Bratrstvo bylo opatrné a půjčilo obci jen na zástavu a nesčíslněkrát putovaly všecky cenné věci, které měla obec, jako zástava k pokladníkovi chevry.

V domě pokladníka ch. k. vystřídalo se ovšem mnoho zástav a skoro při každém pohřbu z venkova přicházely nové. Kolínští Židé neplatili nic za pohřby, venkovští však platili poplatky podle svého jmění. A tu musili zaplatiti celou požadovanou částku, jakmile objednali hrob. Když neměli dosti hotových peněz, musili odevzdati cenné předměty: šaty, knihy, látky, skvosty, domácí náradí a pod. Tyto poplatky byly poměrně nízké a činily v mnohých případech 36, 40, 44, 72 nebo 80 krejcarů. Jen největší boháci platili 20 až 30 zl. Z těchto poplatků dostala polovinu ch. k. a polovinu obec jako spolumajitelka hřbitova. Tak přijala obec v r. 1832 za 24 pohřbů z venkova 38 zl. 38 kr., v r. 1836 za 10 pohřbů 7 zl. 47 kr. Právě tolik dostala také chevra.

Starý hřbitov za Pražskou branou je vzácná památka a byl by hoden bedlivého studia. Tam odpočívají klidně vedle sebe Židé, kteří žili půl tisíciletí po sobě v K. a širém okolí. Jest tam 2637 náhrobků a mnoho hrobů, které nikdy náhrobkem označeny nebyly, a mnoho jiných, z nichž náhrobky již dávno se rozpadly. Z uvedeného počtu jest asi 450 náhrobků buď částečně nebo úplně nečitelných, ostatní hlásají dosud, kdo v jejich lůně odpočívá a jak žil, jak svému Tvůrci sloužil, kdy zemřel. — Uprostřed hřbitova jsou pochováni kolínští rabíni: Daniel Frank (1860), Chajim Deutschmann (1837), rodák z Rychnova n. Kn., Eleázar Kallír (1802), kouřimský kr. rb., Jakub Illový (1781) a Michel ben Jehudo

(1745). Vedle nich tli od r. 1600 Becalel, syn proslulého pražského rabína Léva a nedaleko odtud bratr Levův. O onom vypravuje kolínská pověst, že zemřel náhle v K., otevřev svévolně dopis, který měl z otceva rozkazu donésti do Uher. Kolínští Židé chtěli prý dopravití mrtvolu nešťastného mladíka do Prahy, ale ani několik párů koní nebylo s to, aby jen hnuly vozem s mrtvolou. I spěchali do Prahy, aby podali otci truchlivou zprávu o smrti jeho syna. Jakmile vešli do rabínova pokoje a prohlásili, že jsou z K., přerušil je moudrý rabín slovy: „Přicházíte mi hlásiti smrt mého syna Becalela a přicházíte se ptát, co máte udělati s jeho mrtvolou, kterou nemůžete dopravití do Prahy. Pochovejte klidně mého syna na svém hřbitově. Jest tam dosti zaslužilých mužů, kteří jsou hodni cti, aby můj syn odpočíval vedle nich.“

Staré náhrobky jsou různě zdobený a prozrazují namnoze svým slohem dobu svého vzniku. Nápisy až do šedesátých let minulého stol. jsou veskrze hebr. Odtud hebr.-něm., poslední již také hebr.-české.

Starý hřbitov byl až do r. 1887 používán. Další pohřbívání na něm bylo přes mnohé protesty úředně zakázáno, třebaže tam bylo ještě mnoho volného místa. Toho r. zřídila ch. k. spolu s náb. obcí nový hřbitov na Zálabí a opatřila jej krásnou, velikou obřadní síní a bytem pro hrobaře. Na novém hřbitově byli pochováni vedle sebe rb. dr. Josef Gugenheimer (1896) a jeho syn a nástupce v úřadě dr. Rafael Gugenheimer (1916).

Kolínská ch. k. měla dosud štěstí; byla spravována vždy starosty, kteří si byli vědomi svého vznešeného úkolu. Buďtež zde uvedena jména jejich alespoň od r. 1900: Josef Saudek stál v čele do r. 1904, Ignác Sachsel do 1906, Raimund Heller do 1908, dr. Max Braun do r. 1909, Adolf Eisler do r. 1915, Jindřich Singer do r. 1929, Pavel Poláček do 1931. Nynějším předs. jest obchodní rada vrchní ředitel Max Singer, syn dlouholetého a zaslužilého star. Jindřicha Singra. Pokladníkem jest neúnavný Rudolf Adler. V čele zbožných žen stojí Hilda Federová.

Kolínská ch. k. plní dosud své lidumilné poslání: udržuje oba hřbitovy ve vzorném pořádku, pečuje o místní a projíždějící chudé souvěrce, spravuje hach-nosas kalo, fond pro vybavování chudých nevěst, opatřila hroby zde za světové války zemřelých vojinů náhrobky a udržuje styk s nošim cidkonijaus. Jen jednu povinnost zanedbává: nepořádá již každoročně spolkové hody. Ale to zaviniily dnešní poměry.

Ostatní spolky.

V K. bylo více než dvacet žid. spolků a sdružení, z nichž mnohé následkem změny poměrů úplně zanikly a jiné jen živoří. Zanikla sdružení talmudistů „Šaschevre“ a „Rašichevre“ a existuje ještě „Talmud tora“, aby opatrovala několik legátů. „Bikur chaulim“ a j. splynuly s obcí. Ani nedávno zřízený spolek pro pěstování chrámového zpěvu není činný.

Udržel se spolek „Anijim“ a „Evjaunim“, které rozdávají palivo a macaus chudým.

Velice blahodárně působí „Spolek žid. žen a dívek“. Je neúnavně činný ve shonu za penězi, jimiž podporuje velmi štědře žid. chudé, žijící v Kolíně a jinde. Přispívá též na podporu projíždějících chudých souvěrců. Byl dlouho řízen Žofií Poláčkovou, Růženou Saudkovou a Antonií Skučovou, dnes stojí v jeho čele Irma Braunová, choť zubního lékaře, s Hermínou Hellerovou, Pavlinou Poláčkovou a Bertou Weissenstei-